

Vägledning

Revision av lokal livsmedelskontroll

Kommentarer till myndighetskraven i kontrollförfordningarna

LIVSMEDELS
VERKET

Innehåll

1	Inledning.....	4
2	Syfte och omfattning	4
2.1	Syfte	4
2.2	Omfattning	4
2.2.1	EG-rätt	5
2.2.2	Nationell lagstiftning	5
2.2.3	Livsmedelsverkets föreskrifter	6
2.2.4	Vägledning och andra dokument	6
2.2.4.1	Vägledning.....	6
2.2.4.2	Annan information.....	7
3	Definitioner och viktiga begrepp.....	7
3.1	Definitioner	7
3.1.1	Viktiga begrepp.....	8
3.2	Verksamhetsplanering och finansiering av offentlig kontroll	10
3.2.1	Behovsinventering	10
3.2.2	Verksamhetsplan.....	11
3.2.3	Finansiering av offentlig kontroll	12
4	Allmänt om kommunrevision.....	12
4.1	Syfte med kommunrevisionen	12
4.2	Bemyndigande	12
4.3	Revisionsprocessen	13
4.3.1	Systematisk strategi	13
4.3.2	Öppenhet och insyn	13
4.3.3	Oberoende	14
4.3.4	Oberoende granskning av revisionsprocessen	14
4.3.5	Uppföljning	14
4.3.6	Kunskapsöverföring	14
4.3.7	Revisorskompetens	14
5	Revisionen	15
5.1	Genomförande.....	15
5.2	Förberedelse.....	15
5.3	Besök hos nämnden	16
5.4	Besök på en anläggning	17
5.5	Revisionsrapport	17
5.6	Länsstyrelsens rapportering till Livsmedelsverket	18
6	”Bedömningar”	18
6.1	Förutsättningar	19
6.1.1	Personal.....	19
6.1.1.1	Personella resurser	19
6.1.1.2	Kompetens	21
6.1.2	Juridiska befogenheter	22
6.1.3	Jäv/opartiskhet/intressekonflikt	23
6.1.4	Finansiering	25
6.1.5	Utrustning/Utrymmen	26

6.1.6	Provtagning och laboratorieverksamhet	27
6.1.7	Dokumenterade rutiner	29
6.1.8	Anläggningsregister	30
6.2	Genomförande och uppföljning	31
6.2.1	Planering av offentlig kontroll	31
6.2.1.1	Planeringsunderlag	31
6.2.1.2	Verksamhetsplan	32
6.2.2	Genomförande av offentlig kontroll	32
6.2.3	Enhetlig kontroll	33
6.2.4	Uppföljning av offentlig kontroll	34
6.3	Insyn/sekretess/”förvaltningsrätt”	34
6.3.1	Kontrollrapporter	34
6.3.2	Beslut	35
6.3.3	Insyn	35

Bilaga 1   Åtgärder vid bristande efterlevnad vid livsmedelsanläggningar

1 Inledning

Livsmedelsverket tar fram vägledningar för att främja enhetlig tillämpning av livsmedelslagstiftningen. Avsikten med vägledningarna är dels att beskriva och tolka innehållet i gällande lagstiftning, dels visa Livsmedelsverkets övergripande ställningstagande för hur kontroll enligt gällande lagstiftning bör bedrivas. En vägledning kan innehålla ytterligare information jämfört med lagstiftningen med syfte att öka förståelsen för lagstiftningens krav. Vägledningar är inte rättsligt bindande, utan är exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Vägledningen utesluter inte andra handlingssätt för att uppnå det resultat som avses med lagstiftningen. Andra tillsynsmyndigheter och domstolar kan komma fram till andra slutsatser. Om en föreskrift blir föremål för bedömning i domstol, till exempel om ett myndighetsbeslut i ett ärende överklagas eller vid åtal för brott mot Livsmedelslagen, blir domstolsavgörandet vägledande för tolkningen. EG-domstolens praxis kan komma att ge vägledning vad gäller tolkningen av EG:s rättsakter.

I vägledningen används ”lagstiftning” som generellt begrepp för livsmedelslagstiftningen och ”offentlig kontroll” i betydelsen offentlig kontroll av livsmedel i enlighet med förordning (EG) 882/2004.

2 Syfte och omfattning

2.1 Syfte

Syftet med vägledningen är att ge råd och anvisningar till länsstyrelserna vid deras revision av de lokala myndigheterna enligt artikel 4.6 i förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll.

Vägledningen ger inte någon heltäckande bild av relevanta krav, utan ska ses som ett stöd vid revision av hur de kommunala nämnderna genomför offentlig livsmedelskontroll. De som utför denna revision bör därför vara väl insatta i den lagstiftning och annat material som listas under ”Omfattning” nedan och ha tillgång till kunskap om särskild lagstiftning och annat material som är aktuellt med beaktande av den reviderade nämndens¹ kontrollansvar.

2.2 Omfattning

Vägledningen omfattar revision av en lokal myndighets efterlevnad av förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll och förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel².

---

¹ Se Viktiga begrepp, nedan.

² 11 § Livsmedelslagen, 25 § Livsmedelsförordningen och 4 § andra stycket Förordning om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från tredje land

Vägledningen utgår från kommissionens riktlinjer avseende kriterier för genomförande av revisioner enligt artikel 4.6 i förordning (EG) nr 852/2004³.

Vägledningen tar endast upp revision av den enskilda nämndens offentliga livsmedelskontroll. Jordbruksverket och Livsmedelsverket kommer, i enlighet med den fleråriga nationella kontrollplanen, att utarbeta ett gemensamt synsätt för revision av myndigheter med kontrollansvar enligt foder- och livsmedelslagstiftningen. Resultatet av detta arbete kan ligga till grund för revidering av denna vägledning. Utarbetande av nationella revisionsprogram kan också föranleda revideringar av vägledningen.

Vägledningen tar inte upp grundläggande revisionsmetodik och -tekniker. Respektive länsstyrelse ansvarar för att säkerställa att man har tillgång till personal med erforderlig kompetens.

2.2.1 EG-rätt

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfarande i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.
- Kommissionens beslut (2006/677/EG) om fastställande av riktlinjer avseende kriterierna för utförande av revisioner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Härefter kommer hänvisningar till EG-förordningar i denna vägledning endast att anges med nummer, exempelvis "förordning (EG) nr 178/2002". Förordning (EG) nr 882/2004 kommer framledes endast att kallas "kontrollförordningen" i löpande text. Om inget annat anges i fotnoter hänvisar referenserna till kontrollförordningen.

2.2.2 Nationell lagstiftning

- Livsmedelslagen (2006:804)
- Livsmedelsförordningen (2006:813)
- Förordning (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från tredje land
- Förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel

---

³ kommissionens beslut 2006/677/EG

Annan nationell lagstiftning än livsmedelslagstiftningen som reglerar områden som berörs av krav enligt kontrollförordningen⁴:

- Förvaltningslag (1986:223)
- Kommunallagen (1991:900)
- Lag (1985:206) om viten
- Lagen (1994:260) om offentlig anställning
- Personuppgiftslagen (1998:204)
- Sekretesslagen (1980:100)
- Tryckfrihetsförordningen (1949:105)

2.2.3 Livsmedelsverkets föreskrifter

- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel

2.2.4 Vägledningar och andra dokument

Vilka vägledningar och andra dokument som är relevanta kan variera beroende på vilka typer av verksamheter som den reviderade nämnden har kontrollansvar för. Nedan finns en lista på vägledningar som sannolikt är relevanta för det stora flertalet nämnders kontrollverksamhet. En fullständig och uppdaterad förteckning över kommissionens respektive Livsmedelsverkets vägledningar finns på Livsmedelsverkets webbplats, www.livsmedelsverket.se, under Livsmedelskontroll, Vägledningar och annan information. Om inget annat anges går nedanstående dokument att hitta där.

2.2.4.1 Vägledningar

Kommissionens vägledningar:

- Kriterier för utförande av revisioner enligt förordning (EG) nr 882/2004
- Vägledning till förordning (EG) nr 852/2004
- Vägledning till förordning (EG) nr 853/2004
- Tillämning av HACCP
- Mikrobiologisk provtagning i offentlig kontroll

Livsmedelsverkets vägledningar:

- Offentlig kontroll av livsmedel
- Sanktioner i livsmedelslagstiftningen
- Godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar
- Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter
- Offentlig kontroll av mindre förskolor, fritidshem och särskilda boenden m.m.

---

⁴ Denna lagstiftning ligger utanför mandatet för revision av livsmedelskontroll. Dock bör efterlevnaden av dessa lagar ligga till grund för bedömning av hur vissa krav i kontrollförordningen efterlevs.

- Livsmedelsprovtagning i offentlig kontroll och mikrobiologisk bedömning av livsmedelsprov
- Upphandling av analystjänster för offentlig kontroll av livsmedel och för föreskriven regelbunden kontroll av dricksvatten
- Dricksvatten
- Hygien
- Införande av HACCP

2.2.4.2 Annan information

- Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan 2007-2009
- Underlag för taxesättning inom livsmedelskontrollen, Sveriges Kommuner och Landsting, www.skl.se.⁵

3 Definitioner och viktiga begrepp

Definitionerna är ordagrant överförda från aktuella angivna förordningar och annan livsmedelslagstiftning. Till vissa av definitionerna, där det har ansetts nödvändigt, ger Livsmedelsverket en kommentar.

”Viktiga begrepp” är Livsmedelsverkets tolkning av begreppens innebörd. Definition av begreppet saknas i lagstiftningen.

3.1 Definitioner

Behörig myndighet (artikel 2.4 i förordning (EG) nr. 882/2004)

Den centrala myndigheten i en medlemsstat som har behörighet att genomföra offentlig kontroll eller varje annan myndighet som tilldelats sådan behörighet. Hit ska även i tillämpliga fall räknas motsvarande myndighet i tredje land.

Livsmedelsverkets kommentar:

I den svenska lagstiftningen använder man begreppet ”kontrollmyndighet”. Med tanke på denna väglednings syfte och omfattning används genomgående begreppet nämnd med denna betydelse. Se ”Viktiga begrepp” nedan.

Kontrollplan (artikel 2.20 i förordning (EG) nr 882/2004)

En av den behöriga myndigheten upprättad beskrivning med allmän information om hur dess offentliga kontrollsystem är uppbyggt och organiserat.

Livsmedelsverkets kommentar:

Förutom som definition förekommer begreppet endast i samband med ”fleråriga nationella kontrollplaner”. I Sverige, där kontrollansvaret är delat mellan flera myndigheter, är det relevant att varje behörig myndighet upprättar denna beskrivning, förslagsvis med hänsyn tagen till kraven på dokumenterad information

---

⁵ Sök på exempelvis ”taxesättning”.

om nämndens organisation och förhållanden till andra myndigheter som man har delegerat uppgifter till.⁶

Offentlig kontroll (artikel 2.1 i förordning (EG) nr 882/2004)

Varje form av kontroll som utförs av den behöriga myndigheten eller av gemenskapen i syfte att kontrollera efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurs hälsa och om djurskydd.

Livsmedelsverkets kommentar:

I fråga om vägledning från Livsmedelsverket avses kontroll av efterlevnad av livsmedelslagstiftningen.

Revision (artikel 2.6 i förordning (EG) nr 882/2004)

En systematisk och oberoende undersökning för att avgöra om verksamheter och resultat från dessa överensstämmer med planerade åtgärder och om åtgärderna har genomförts på ett effektivt sätt och är lämpliga för att nå målen.

Livsmedelsverkets kommentar:

Begreppet ”revision” nämns både i samband med de behöriga myndigheternas offentliga kontroll och revision av en behörig myndighet. Lagstiftarna har inte gjort någon skillnad på dessa i artikel 2 i kontrollförordningen som avhandlar definitioner. Ett mer utförligt resonemang kring revision av en behörig myndighet går att finna i kommissionens riktlinjer avseende kriterier för genomförande av revisioner⁷.

Revisionsprogram (Kapitel 3 i kommissionens beslut (2006/677/EG))

En eller flera revisioner planerade att utföras under en viss tidsperiod och för ett visst ändamål.

3.2 Viktiga begrepp

Avvikelse

Begreppet avvikelse är en avvikelse från livsmedelslagstiftningen, det vill säga myndigheten bedömer att kraven i livsmedelslagstiftningen inte uppfylls. Avvikelsen bör dokumenteras av myndigheten för att kunna följas upp och återopas i kontakt med verksamhetsutövaren (i det här fallet nämnden).

Förfaranden

Detta begrepp, med betydelsen tillvägagångssätt, används i kontrollförordningen. I denna vägledning används begreppet rutin med samma innebörd, se nedan.

Iakttagelser

De dokumenterade observationer som ligger till grund för bedömningen av om kraven i livsmedelslagstiftningen är uppfyllda eller inte benämns ”iakttagelser”. En

---

⁶ Bilaga II kapitel II punkt 1 och 2 med hänvisning till artikel 8.1 samt 14 § Livsmedelslagen

⁷ kommissionens beslut 2006/677/EG

iakttagelse kan utgöra ett avsteg från lagstiftningen, men också en observation om att ett företag/en nämnd inte följer sina egna rutiner.

Normerande kontroll

Livsmedelsverket granskar genom normerande kontroll om en nämnd uppfyller kontrollförordningens mål. Detta sker inom ramen för Livsmedelsverkets skyldigheter enligt 22 § Livsmedelsförordningen. Normerande kontroll är tillsammans med kommunrevision en del av den statliga revisionen av den kommunala livsmedelskontrollen. Till skillnad från kommunrevision är en normerande kontroll av en nämnd avgränsad till ett specifikt sakområde, till exempel kött, fisk och fiskprodukter, mjölk och mjölkprodukter, dricksvatten eller detaljhandel.

Den normerande kontrollen består av dels en dokumentrevision av nämndens kontrollverksamhet inom ett sakområde, dels en revision av på förhand utvalda delar av verksamheten vid en livsmedelsanläggning inom sakområdet. Som en del av revisionen utförs en inspektion av en större eller mindre del av verksamheten i livsmedelsanläggningen.

Länsstyrelsen ska erbjudas möjlighet att delta vid normerande kontroll av nämnder inom länet och få en kopia av kontrollrapporten.

I detta dokument avses med:

- ***behovsinventering*** - resultatet av nämndens åtgärder i syfte att ställa samman underlag till verksamhetsplanen. Detta underlag bör lämpligen klarläggas:
  - behov av planerad offentlig kontroll; Antal och typ av livsmedelsanläggningar; Kontrollbehov med hänsyn till klarlagda risker och erfarenhet. Erfarenhet kan utgå från branscher eller processer men även från erfarenhet av enskilda företagare.
  - myndighetens resursbehov för att utföra ovanstående; Personalbehov i form av årsarbetskrafter (inspektörsresurs och stödjande personal) och nödvändig kompetens (inklusive tillräckligt kvalificerad och erfaren personal); Lokal- och utrustningsbehov; Behov av laboratoriekapacitet
- ***kommunrevision*** - en länsstyrelses revision av en nämnds offentliga kontroll
- ***personal*** - personal som utför offentlig kontroll ("kontrollpersonal")
- ***nämnd*** - den kommunala nämnd som enligt 11 § Livsmedelslagen (2006:804) utövar offentlig kontroll (dvs. har utsetts till behörig myndighet)
- ***Länsstyrelse*** - Länsstyrelsen i dess roll som regional kontrollmyndighet med uppdrag att genomföra kommunrevisioner inom länet
- ***rutin*** - innehåller förfarande (se ovan) som inrättas i syfte att uppfylla relevanta krav i lagstiftningen. Av rutin ska även framgå när förfarandet ska genomföras (en

gång om året, vid varje anläggningsbesök, vid konstaterad avvikelse mot lagstiftningen osv.). Vi har valt att genomgående använda ordet rutin i vägledningen även då lagstiftningen talar om förfarande, eftersom man vid bedömning av ändamålsenlighet inte bara kan titta på ”hur” utan även ”när”.

Vi har valt att använda begreppet rutin för både de förfaranden som uttryckligen krävs enligt kontrollförordningen och för ytterligare förfaranden som nämnden valt att inrätta för att uppfylla målformulerade krav.

- **verifiering** - insamlande av objektiva bevis för ”sakernas tillstånd”, till exempel dokumentgranskning och iakttagelser av faktiska förhållanden

- **verksamhetsplan** - det eller de dokument som beskriver vilka åtgärder i form av offentlig kontroll samt rådgivnings- och informationsinsatser som nämnden beslutat genomföra under en viss tidsperiod i syfte att uppfylla sina skyldigheter för genomförande av offentlig kontroll⁸. En ändamålsenlig verksamhetsplan förutsätter en aktuell behovsinventering och att nämnden säkerställer tillräckliga resurser.

- **verksamhetsuppföljning** - Med detta begrepp avses nämndens rutin för uppföljning, genomförande och resultatet av denna. Med resultat avses analys av måluppfyllelse och slutsatser i fråga om behov av eventuella åtgärder för att nå uppsatta mål. Uppföljning bör ske både mot verksamhetsplanen och mot kontrollförordningens krav på effektiv och ändamålsenlig offentlig kontroll. Ändamålsenlig uppföljning förutsätter uppföljningsbara mål⁹ som återspeglar kontrollförordningens och den fleråriga nationella kontrollplanens mål. Det är viktigt att nämndens rutiner för uppföljning fångar upp eventuella problem i tid, så att ändamålsenliga åtgärder kan vidtas för att komma till rätta med dessa.

3.3 Verksamhetsplanering och finansiering av offentlig kontroll

3.3.1 Behovsinventering

En av förutsättningarna för att kunna bedriva riskbaserad, ändamålsenlig och effektiv offentlig kontroll är att man kartlägger hur många och vilka typer av livsmedelsanläggningar som nämnden har kontrollansvar över. Kartläggningen ska vara utformad så att nämnden, utifrån den risk som är förknippad med de kartlagda anläggningarna och den erfarenhet som erhållits, kan bedöma vilka resurser som fordras för att genomföra den offentliga kontrollen i enlighet med kontrollförordningens mål.

Behovet av personella resurser för att genomföra offentlig kontroll följer av kontrollbehovet. En metod för att beräkna kontrollbehovet i form av kontrolltid finns angiven i Livsmedelsverkets vägledning ”Riskklassificering av

---

⁸ Artikel 3 samt 11 och 12 §§ Livsmedelslagen

⁹ Exempel på kriterier för uppföljningsbara mål är: Specifikt, mätbart, accepterat, realistiskt och tidsatt.

livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter”. Denna metod är en schablon för att beräkna planerat behov av kontrolltid¹⁰. Därför måste nämnden ta hänsyn till ytterligare behov av personella resurser för oplanerad/uppföljande kontroll och för att fullgöra ytterligare skyldigheter som ligger utanför kontrollbegreppet. (Till exempel serviceskyldigheter enligt Förvaltningslagen och Livsmedelslagen.)

3.3.2 Verksamhetsplan

Det finns inget uttryckligt krav i kontrollförordningen på en dokumenterad verksamhetsplan. Inte desto mindre anser Livsmedelsverket att det finns klara fördelar med att en sådan upprättas för att nämnden ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt kontrollförordningen¹¹. Verksamhetsplanen bör fastställas av nämnden i egenskap av utsedd kontrollmyndighet¹². Planen ska vara känd och kommunicerad med berörd personal och vara tillgänglig för allmänheten¹³.

I enlighet med kontrollförordningen ska varje medlemsstat utforma en flerårig nationell kontrollplan i syfte att uppnå en samlad och enhetlig strategi för den offentliga kontrollen¹⁴. Detta innebär att de mål som finns uppställda i den svenska, nationella, fleråriga kontrollplanen bör ligga som grund för nämndens verksamhetsplanering och målformuleringar.

Verksamhetsplanen bör sträcka sig minst ett kalenderår, men bör i vissa delar omfatta en längre tidsrymd.

Exempel: Nämnden beslutar att offentlig kontroll av detaljhandel ska genomföras, så att man genom regelbundna delrevisioner under en treårsperiod ska ha genomfört revision av hela systemet för egenkontroll vid varje anläggning. Detta förutsätter att det finns en övergripande plan för detta som sträcker sig över tre år.

Nämnden beslutar att anläggningar i riskklass 4B¹⁵ ska få en planerad kontroll varje tvåårsperiod. Verksamhetsplanen för detta ska då omfatta två år.

Verksamhetsplanen ska återspegla kontrollförordningens krav på tillräcklig, risk- och erfarenhetsbaserad offentlig kontroll. Med det menar Livsmedelsverket bland annat att genomförande av verksamhetsplanen innebär att alla anläggningar inom nämndens ansvar blir föremål för regelbunden kontroll och att omfattningen (vad, hur och hur ofta) av offentlig kontroll vid enskilda livsmedelsanläggningar återspeglar de risker som är förknippade med deras verksamhet och nämndens erfarenhet av anläggningen¹⁶. Av verksamhetsplanen bör det alltså framgå att

---

¹⁰ Vad som ingår i kontrolltid anges i kapitel 6.1, Livsmedelsverkets vägledning Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter.

¹¹ Artikel 3, artikel 4.4-6 och artikel 7.1.

¹² Enligt 11 § Livsmedelslagen och 23 § Livsmedelsförordningen

¹³ Artikel 7.1

¹⁴ Se artikel 41 och skäl 34

¹⁵ Hänvisning till Livsmedelsverkets vägledning Riskklassificering av livsmedelsanläggningar

¹⁶ Hänvisning till Livsmedelsverkets vägledning Riskklassificering av livsmedelsanläggningar

nämnden har tilldelat anläggningar kontrolltid baserad på risk och erfarenhet och hur den planerade kontrolltiden kommer att användas.

3.3.3 Finansiering av offentlig kontroll

Huvudprincipen för finansiering av offentlig livsmedelkontroll är att livsmedelsföretagarna själva ska täcka kostnaden genom en årlig kontrollavgift som baseras på beräknat kontrollbehov och timtaxa¹⁷. Detta innebär att nämnden behöver beräkna kontrollbehovet för varje enskild anläggning¹⁸. Nämnden behöver också beräkna sin timkostnad för offentlig kontroll. Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram underlag och hjälpmedel för denna beräkning¹⁹.

4 Allmänt om kommunrevision

4.1 Syfte med kommunrevisionen

Kommunrevision utförs som en del av Sveriges uppföljning av att den offentliga kontrollen bedrivs i enlighet med den nationella kontrollplanen och att den uppfyller kontrollförordningens mål, vilka med hänsyn till denna väglednings syfte och avgränsning, sammanfattas enligt nedan:

- Genomförande av tillräcklig, regelbunden och riskbaserad offentlig kontroll för att verifiera livsmedelsföretagarnas efterlevnad av livsmedelslagstiftningen i syfte att förhindra, undanröja eller minska (till godtagbara nivåer) riskerna för människor, säkerställa god sed inom handeln med livsmedel och skydda konsumenternas intressen²⁰.

4.2 Bemyndigande

Enligt kontrollförordningen ska de behöriga myndigheterna utföra interna, eller låta utföra externa, revisioner²¹.

I Sverige har även andra myndigheter än de centrala givits behörighet²² att utföra offentlig kontroll, däribland kommunerna. När sådant sker ska effektiv och ändamålsenlig samordning mellan alla berörda behöriga myndigheter säkerställas²³. Det förutsätter också ett system för att följa upp att samliga behöriga myndigheter uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Vikten av detta har även påtalats av Food and Veterinary Office (FVO). Uppföljningen av nämndernas offentliga kontroll sker med hjälp av kommunrevision och normerande kontroll. Kommunrevisioner ska

---

¹⁷ En utförligare redovisning av aktuell avgiftslagstiftning kan fås i Livsmedelsverkets vägledning Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter och i Sveriges Kommuner och Landstings dokument Underlag för taxesättning inom livsmedelskontrollen.

¹⁸ En modell för beräkning av planerat kontrollbehov finns i Livsmedelsverkets vägledning Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter.

¹⁹ Se www.skl.se – sök exempelvis på ordet taxesättning

²⁰ Artikel 1 och 3

²¹ Artikel 4.6.

²² Se Livsmedelsförordningen, 23 och 25 §§.

²³ Artikel 4.3.

enligt överenskommelse mellan länsstyrelserna och Livsmedelsverket utföras av länsstyrelserna. Detta finns även reglerat i regeringens regleringsbrev till länsstyrelserna.

Det bör poängteras att de lokala kontrollmyndigheterna kan utföra intern revision, eller låta utföra extern revision. Resultaten från denna ska då delges berörd länsstyrelse²⁴. Om en sådan revision inte behandlat, enligt länsstyrelsens bedömning, relevanta områden i livsmedelslagstiftningen²⁵ kan länsstyrelsen utföra en kompletterande revision alternativt överlämna ärendet till Livsmedelsverket för beslut om eventuella åtgärder. Rådet till de lokala kontrollmyndigheterna torde dock vara att låta länsstyrelserna utföra revisionen. På så sätt upprätthålls en enhetlig revision som på ett bra sätt redogör för hur kraven i lagstiftningen uppfylls.

4.3 Revisionsprocessen

4.3.1 Systematisk strategi

För att kommunrevisioner ska vara ett effektivt led i uppföljningen av den offentliga kontrollen behöver de planeras, genomföras och följas upp på ett systematiskt sätt.

Det innebär bland annat att länsstyrelsens revisionsprogram för länet bör vara riskbaserat, där frekvens och omfattning av revisioner har valts med hänsyn till respektive nämnds kontrollansvar (omfattning, dvs. antal och typ av anläggningar och den risk som är förknippad med dessa) och tidigare erfarenhet av hur nämnden efterlever lagstiftningen. Revisionsprogrammet bör vara utformat så att det under en period av högst fem år täcker in länets nämnder²⁶. För att inledningsvis samla in underlag i form av revisionsresultat till grund för riskbedömningen bör dock perioden vara väsentligt kortare tills samtliga nämnder har varit föremål för revision.

Precis som för nämndernas planering av offentlig kontroll anser Livsmedelsverket att länsstyrelsen själv bör avgöra hur den ”revisionstid” som avsätts för en enskild nämnd ska användas – man kan välja att genomföra en ”fullständig” kommunrevision vid ett tillfälle per tidsperiod eller välja att dela upp den på flera tillfällen spridda under perioden.

4.3.2 Öppenhet och insyn

Kommunrevisioner omfattas av kontrollförordningens krav på öppenhet och insyn²⁷. Ett mer utförligt resonemang om öppenhet under revisionsprocessen går att finna under rubrik 5.2 i kommissionens riktlinjer avseende kriterier för genomförande av revisioner²⁸.

---

²⁴ Artikel 4.3 samt artikel 4.6.

²⁵ Se också avsnitt 5.2 Förberedelse.

²⁶ Med hänvisning till punkt 6.5 i bilagan till kommissionens beslut nr 2006/677/EG

²⁷ Artikel 4.6

²⁸ kommissionens beslut 2006/677/EG

4.3.3 Oberoende

Se rubrik 5.3 i kommissionens riktlinjer avseende kriterier för genomförande av revisioner.

4.3.4 Oberoende granskning av revisionsprocessen

Arbete med att utarbeta rutiner för Livsmedelsverkets uppföljning av länsstyrelsernas kommunrevisioner kommer att påbörjas under 2009.

4.3.5 Uppföljning

Om brister konstateras som innebär att nämnden inte uppfyller kontrollförordningens mål bör nämnden uppmanas att inom viss tid redogöra för en tidsatt handlingsplan för att komma till rätta med avvikelserna. Handlingsplanen bör omfatta både sådana åtgärder nämnden anser lämpliga för att komma till rätta med de avvikelser som ligger för handen och sådana åtgärder som kan vara nödvändiga att vidta för att förhindra att avvikelserna uppstår på nytt.

4.3.6 Kunskapsöverföring

Eftersom ansvaret för revisionerna är fördelat på flera myndigheter är det särskilt viktigt att upparbeta ett system för överföring av erfarenheter och goda exempel.

4.3.7 Revisorskompetens

För att genomföra revisioner enligt artikel 4.6 krävs tillgång till en revisionsgrupp och eventuell teknisk expertis som besitter tillräckliga kunskaper inom bland annat följande områden:

- allmän revisionskunskap (bland annat revisionsprinciper, -förfaranden och -metoder)
- särskilda tekniska kunskaper (bland annat tillräckliga kunskaper om livsmedelslagstiftning och processer som är aktuella vid de anläggningar som besöks som en del av revisionen i avsikt att bedöma nämndens genomförande av effektiv offentlig kontroll). Här bör nämnas möjligheten till samordning med den normerande kontroll som utförs av Livsmedelsverket. Se ”Viktiga begrepp”.

Därför bör länsstyrelsen, på samma sätt som nämnden, genomföra en behovsinventering i fråga om personella resurser (årsarbetskrafter, kompetens) för att identifiera eventuella åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa att man har tillräckliga personella resurser för att genomföra revisionerna. I princip innebär detta att länsstyrelsen bör uppfylla vad som beskrivs i kapitel 6.1.1. nedan om personella resurser för att genomföra revisionsprogram. För närvarande finns det inga formella kompetenskrav för genomförande av revisioner enligt artikel 4.6, men ledning kan fås i kommissionens riktlinjer för genomförande av revisioner. När det gäller teknisk expertis bör utbildningsområden för personal som utför offentlig kontroll beaktas²⁹.

---

²⁹ bilaga II kapitel I –kvalifikationskrav för officiella veterinärer och officiella assistenter finns i bilaga I avsnitt III kapitel IV till förordning (EG) nr 854/2004.

Respektive länsstyrelse ansvarar för att försäkra sig om tillgång till erforderlig kompetens, både avseende revisionsgrupp och eventuell teknisk expertis.

5 Revisionen

5.1 Genomförande

Kommissionen beskriver i sina riktlinjer för revision vad man anser att revisionen bör täcka:

- Kontroll av överensstämmelse med planerade åtgärder: Finns det en rimlig plan för kontrollverksamheten? Har nämnden utarbetat nödvändiga rutiner/instruktioner³⁰ för offentlig kontroll (i huvudsak dokumentgranskning och intervjuer)?
- Kontroll av effektivt genomförande av planerade åtgärder: Genomförs de offentliga kontrollerna med tillräcklig kvalitet och enhetlighet? Säkerställs det att offentlig kontroll utförs som planerat och i enlighet med nämndens instruktioner (huvudsakligen genom kontroll på plats hos nämnden och kontroll vid anläggning)?
- Bedömning av planerade åtgärders ändamålsenlighet: Är de lämpliga för att nå målen i kontrollförordningen och i den fleråriga nationella kontrollplanen (sammanfattande bedömning med underlag från ovanstående frågor)? Bland annat bör bedömningen avse om planering och utfall av tilldelad kontrolltid, kontrollintervall och val av kontrollmetoder är anpassade till de verksamheter som nämnden har kontrollansvar över. Bedömningen bör också omfatta ändamålsenligheten av nämndens rutiner/instruktioner för offentlig kontroll.

Ovanstående uppdelning är lämplig att följa vid presentation av helhetsbedömningen av nämndens efterlevnad av kontrollförordningen.

5.2 Förberedelse

Som nämnts tidigare bör länsstyrelsen tydligt avgränsa vad som ska revideras vid det enskilda tillfället. En stor del av arbetet med faktainsamling och granskning kan förberedas inför besöket hos nämnden genom att man i förväg begär in de dokument som innehåller uppgifter av intresse för revisionen. En av fördelarna med att begära in dokumentation är att dokumentationsgranskning är relativt tidskrävande och att länsstyrelsen i stället kan använda tiden hos nämnden för att fullfölja de revisionsspår som valts. En annan fördel kan vara att länsstyrelsen enklare kan utnyttja kompetenser vid den egna myndigheten och kan begränsa revisionsgruppens storlek vid besöket hos nämnden. Exempel på dokument som vanligtvis är relevanta är:

- organisationsschema³¹ – kommunen
- nämndens reglemente

³⁰ Artikel 8.1 med hänvisning till bilaga II kapitel II.

³¹ Bilaga II kapitel II punkt 1

- behovsinventering
- verksamhetsplan
- verksamhetsuppföljning
- revisionsrapporter från revisioner (interna och externa) som genomförts och kan ha bäring på områden som ingår i denna revision. Exempelvis kommunal revision och normerande kontroll.
- rutiner/instruktioner för kontrollverksamheten
- de uppgifter nämnden rapporterat in i samband med årlig rapportering till Livsmedelsverket
- kommunfullmäktiges beslut om taxa för offentlig kontroll
- underlag för beräkning av timtaxan
- ett urval av beslut om årlig kontrollavgift tillsammans med underlaget för beslut
- utbildningsplaner för personal
- policydokument eller liknande som behandlar jäv/opartiskhet/intressekonflikt
- delegationsordning
- omfattning av eventuella avtal med laboratorium
- ett urval av beslut (t.ex. godkännande, registrering, beslut om avgift, föreläggande, förbud, återkallande av godkännande - länsstyrelsen bör ange typer och kriterier för urval)
- andra dokument som den lokala kontrollmyndigheten tycker är av intresse för revisionen.

Om länsstyrelsen avser att granska kontrollen vid en anläggning under nämndens kontroll som en del i revisionen kan länsstyrelsen begära in handlingar som rör anläggningen.

I den utsträckning nämnden har genomfört interna eller externa revisioner av sin verksamhet bör länsstyrelsen bedöma

1. omfattning. Omfattar revisionen/revisionerna samtliga aktuella områden?
2. revisionsgruppens kompetens. Har revisionsgruppen haft tillgång till rätt kompetens i förhållande till revisionens omfattning och innehåll?
3. revisionens slutsatser. Är slutsatserna rimliga med hänsyn till redovisade iakttagelser?

5.3 Besök hos nämnden

Eftersom det är nämnden, i egenskap av behörig myndighet, som är föremål för revisionen är det en förutsättning att nämnden är representerad. Det innebär att företrädare för nämnden bör delta (ordförande och/eller vice ordförande och eventuellt ytterligare nämndledamöter). Från förvaltningen bör förvaltningschefen, avdelningschefer/enhetschefer närvara. Berörd personal (inspektörer och annan personal med arbetsuppgifter som är föremål för revisionen) bör vara representerade för att underlätta revisionen. Eftersom budget och övergripande policyer fastställs i kommunfullmäktige/kommunstyrelsen är det många gånger önskvärt att representanter för dessa deltar.

5.4 Besök på en anläggning

Länsstyrelsen kan, som en del av kommunrevisionen, följa med vid en eller flera av nämndens kontroller av livsmedelsanläggningar.

Även resultatet från eventuella normerande kontroller, som länsstyrelsen ska erbjudas möjlighet att delta vid, bör ligga till grund för länsstyrelsens bedömning.

5.5 Revisionsrapport

Kommissionens riktlinjer³² för revision enligt kontrollförordningen anger att revisionsrapporter bör innehålla tydliga slutsatser och, i förekommande fall, även rekommendationer. Slutsatserna ska grunda sig på objektiva underlag och bör behandla (se även kap 5.1):

- överensstämmelse med planerade åtgärder,
- effektivt genomförande och
- ändamålsenlighet.

De iakttagelser som ligger till grund för slutsatserna bör redovisas i rapporten. Det kan delvis göras genom att de redovisas enligt kapitel 6 nedan, men för till exempel bedömning av ändamålsenlighet, som bygger på en sammantagen bedömning av samtliga genomgångna punkter, kan det vara lämpligt att beskriva det resonemang som leder fram till omdömet.

I kontrollförordningen finns krav på vad en rapport ska innehålla³³. Kraven gäller främst vid kontroll av livsmedelsföretag. Livsmedelsverket anser att det ändå är lämpligt att revisionsrapporten uppfyller samma krav.

Revisionsrapporter bör därför även uppfylla följande:

- innehålla en beskrivning av syftet med kontrollen
- uppge vilken kontrollmetod som tillämpats
- innehålla tydliga slutsatser av revisionen

Kontrollförordningen tar upp ytterligare ett krav på rapporter men detta berör inte länsstyrelserna. Det gäller att formellt ställa krav på att något ska åtgärdas. Eftersom länsstyrelserna inte har bemyndigande att ställa dessa krav bör en begäran om detta sändas till Livsmedelsverket³⁴.

Denna vägledning kommer att kompletteras med en ”rapportmall” för kommunrevisioner.

---

³² Kommissionens beslut (2006/677/EG)

³³ Artikel 9

³⁴ 18 § Livsmedelslagen.

5.6 Länsstyrelsens rapportering till Livsmedelsverket

En kopia av den slutliga revisionsrapporten ska sändas till Livsmedelsverket. Om det inte redan framgår av revisionsrapporten bör även följande information bifogas:

- Omfattning av underlaget till revisionen (t.ex. vilka dokument som har ingått i granskningen av nämnden och av eventuellt besökt anläggning)
- Eventuella avsteg från bedömningarna i denna vägledning

Ytterligare information som bedöms kunna vara av intresse för Livsmedelsverket:

- Eventuella förslag på åtgärder som Livsmedelsverket bör vidta mot nämnden med anledning av revisionsresultatet.

Om nämnden uppmanats inkomma med en handlingsplan bör även denna sändas in tillsammans med länsstyrelsens bedömning av i vilken utsträckning redovisade åtgärder är tillräckliga. Likaså bör rapporter från eventuella uppföljningar som länsstyrelsen utför sändas till Livsmedelsverket för kännedom.

6 Bedömningar

För att få en tydlig struktur har kommentarerna till kontrollförelisas krav i detta avsnitt delats in i följande kontrollområden och kontrollpunkter:

Förutsättningar

- personal (resurser och kompetens)
- juridiska befogenheter
- jäv/opartiskhet/intressekonflikt
- finansiering
- utrustning/utrymmen
- provtagnings- och laboratoriekapacitet
- dokumenterade rutiner
- anläggningsregister

Planering, genomförande och uppföljning

- planeringsunderlag
- verksamhetsplan
- genomförande av offentlig kontroll
- enhetlig kontroll
- uppföljning av den offentliga kontrollen

Insyn och sekretess

- kontrollrapporter
- beslut
- insyn

Givetvis kan man vid revisionstillfället välja att ta upp frågeställningarna i en annan ordning. Det kan till och med vara lämpligt att till exempel ta upp frågan om

verksamhetsplanering (inkl behovsinventering m m) före frågan om personella resurser.

Även vid bedömning av enskilda bedömningspunkter kan frågeställningarna i kapitel 5.1 användas enligt:

1. överensstämmelse med planerade åtgärder? Finns rutiner? Har nämnden planerade åtgärder för att uppfylla kraven? (Görs i huvudsak genom dokumentgranskning och intervjuer.)
2. effektivt genomförande? Följs rutinerna? Gör nämnden det den har sagt att den ska göra? Genomförs de planerade åtgärderna på ett effektivt sätt? Uppnås avsett resultat? (Görs i huvudsak genom kontroll på plats hos nämnden och kontroll vid anläggning.)
3. ändamålsenlighet? Är rutinerna ändamålsenliga? Uppfylls lagstiftningens krav i det specifika fallet i förhållande till verksamhetens storlek och art? Är rutinerna lämpliga för att uppfylla kraven? Genomförs rutinerna på ett sätt som gör att lagkravet uppfylls? (En sammanfattande bedömning görs med underlag från frågorna 1 och 2.)

Under rubriken ”Krav” refereras till lagstiftade krav. Under ”Verifiering” ges exempel på frågeställningar och/eller dokument som kan ge stöd till bedömningen huruvida respektive krav är uppfyllt. Under rubriken ”Bedömning” ges exempel på förhållanden som kan föranleda bedömningarna ”utan avvikelse”, ”avvikelse” respektive ”allvarlig avvikelse”.

6.1 Förutsättningar

6.1.1 Personal

6.1.1.1 Personella resurser

Krav

Nämnden har tillgång till tillräckligt stor personalstyrka med ändamålsenlig kompetens för att bedriva regelbunden, ändamålsenlig och effektiv kontroll³⁵ som uppfyller kontrollförordningens mål.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har tillgång till personal i den omfattning och med den kompetens som motsvarar behovet enligt behovsinventeringen. Detta kan ske genom anställd personal, kommunal samverkan³⁶ eller upphandling av sådana tjänster som ”kan utföras externt”.

Om personella resurser saknas i förhållande till behovsinventeringen, sök bevis för att nämnden har en strategi för att komma till rätta med resursbristen samt att nämnden gör de prioriteringar av verksamheten som innebär att tillgängliga resurser

³⁵ Artikel 3, artikel 4.2.c och artikel 6.a och b

³⁶ Enligt 14 § Livsmedelslagen

används för att bedriva risk- och erfarenhetsbaserad offentlig kontroll i enlighet med kontrollförordningens mål³⁷.

Om behovsinventering saknas, är ofullständig eller inte bedöms som ändamålsenlig – se bedömning nedan.

Bedömning

Utan avvikelse

Även mindre brister i personella resurser bedöms som ”utan avvikelse” under förutsättning att:

- resursbristen är marginell och nämndens prioritering innebär att man ändå i väsentliga delar uppfyller kontrollförordningens mål och nämndens allmänna skyldigheter för genomförande av offentliga kontroller³⁸ enligt samma förordning.
- nämnden kan visa en lösning för att komma till rätta med resursbristen som bedöms som ändamålsenlig och genomförbar inom rimlig tid.

Avvikelse

Det går inte att bedöma om nämnden har tillgång till tillräckligt stor personalstyrka på grund av att behovsinventering saknas, är ofullständig eller inte bedöms som ändamålsenlig.

Nämnden har otillräckliga personella resurser för att utföra regelbunden riskbaserad kontroll i den omfattning som krävs enligt den egna behovsinventeringen. Man har en strategi för att komma till rätta med resursbristen som bedöms som ändamålsenlig. Nämnden gör sådana risk- och erfarenhetsbaserade prioriteringar av befintliga resurser att man i väsentliga delar uppfyller kontrollförordningens mål³⁹. *Med andra ord: nämnden har inte tillräckliga resurser för att bedriva offentlig kontroll så ofta som behövs av samtliga anläggningar, men tillräckliga resurser att, efter prioritering, bedriva offentlig kontroll så ofta som behövs för att minimera riskerna för människor till godtagbara nivåer och ”rimligt skydd av konsumenternas intressen”. Detta innebär givetvis att denna typ av avvikelse undanröjs, med hänvisning till vad som sägs under bedömningen ”Utan avvikelse”, då nämnden förfogar över tillräckliga resurser.*

Allvarlig avvikelse

Nämnden har otillräckliga personella resurser. Man har ingen strategi som bedöms som ändamålsenlig för att komma till rätta med resursbristen och/eller gör inte heller sådana risk- och erfarenhetsbaserade prioriteringar av befintliga resurser att man i väsentliga delar uppfyller kontrollförordningens mål.

---

³⁷ Förhindra, undanröja eller minimera (till godtagbara nivåer) riskerna för människor och att skydda konsumenternas intressen. Se artikel 1.1.

³⁸ Artikel 3

³⁹ Artikel 1.1

Nämnden har så omfattande brist på personella resurser att man trots risk- och erfarenhetsbaserade prioriteringar av befintliga resurser inte bedöms uppfylla kontrollförordningens mål.

6.1.1.2 Kompetens

Krav

Nämnden har tillgång till väl kvalificerad och erfaren personal och ser till att denna får den utbildning som bedöms lämplig och håller sig uppdaterad på sina respektive kompetensområden, så att nämnden kan utföra ändamålsenlig och effektiv kontroll på ett enhetligt sätt⁴⁰.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden säkerställer tillgång⁴¹ till den kompetens som fordras. Detta gäller både ”generell kompetens” gällande livsmedelslagstiftningen, förvaltningsrätt, kontrollmetoder m.m. och mer specifik kompetens motsvarande behovsinventeringen⁴².

Sök bevis för att nämnden ser till att samtlig personal håller sig uppdaterade inom sina respektive kompetensområden och vid behov får regelbunden vidareutbildning.

Nämnden bör ha en rutin för att regelbundet bedöma om man har tillgång till tillräckligt kvalificerad och erfaren personal med erforderlig kompetens. Denna rutin bör resultera i en utbildningsplan, både för att se till att enskild personal har erforderlig kompetens för sina uppgifter och för att säkerställa att nämnden i sin helhet (kontinuerligt) har tillgång till erforderlig kompetens.

Detta förutsätter att nämnden regelbundet analyserar:

- *nämndens kompetensbehov (se behovsinventering),*
- *tillgänglig kompetens (dvs. kompetensen hos samtlig personal som utför offentlig kontroll, och*
- *eventuellt behov av ytterligare kompetens med stöd av ovanstående.*

Detta krav bör också innebära att nämnden vid nyanställning/kommunal samverkan, ställer relevanta kompetenskrav – eventuellt i kombination med en plan för kompletterande utbildning – för att säkerställa erforderlig kompetens.

En övergripande lista över ämnesområden för utbildning av personal som utför offentlig kontroll finns i kontrollförordningen⁴³. Kompetenskrav på officiella veterinärer och officiella assistenter finns i förordning (EG) nr 854/2004⁴⁴.

---

⁴⁰ Artikel 4.2.c och artikel 6.a och b

⁴¹ Till exempel genom anställning eller genom kommunal samverkan enligt livsmedelslagen.

⁴² Kan röra sig om kunskap om specifika processer, faror, mikrobiologiska kriterier, fastställda gränsvärden, ”särslagstiftning” förknippade med anläggningar där nämnden ansvarar för offentlig kontroll.

⁴³ Bilaga II kapitel I

⁴⁴ Bilaga I kapitel IV

Bedömning

Avvikelse

Nämnden bedöms ha tillgång till personal med de kvalifikationer och den kompetens som motsvarar bedömt behov, men saknar eller har brister i de rutiner som krävs för att säkerställa att kompetensen upprätthålls.

Allvarlig avvikelse

Nämnden har inte tillgång till den kompetens som krävs för att genomföra offentlig kontroll. Det kan gälla ”generella kompetenser” eller sådan kompetens som krävs för offentlig kontroll av särskild typ av verksamhet (t.ex. kött, fisk, mjölk) under nämndens kontrollansvar.

6.1.2 Juridiska befogenheter

Krav

Nämnden säkerställer att de åtgärder och påföljder som man har juridiska befogenheter att vidta används⁴⁵ när så krävs i syfte att se till att företagaren vidtar åtgärder för att avhjälpa konstaterad bristande efterlevnad.

Nämnden ska se till att den vid behov kan fatta beslut omedelbart.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har säkerställt att personalen har de juridiska befogenheter som krävs för att utföra offentliga kontroller och vidta åtgärder som föreskrivs enligt kontrollförordningen⁴⁶.

Av nämndens delegationsordning bör det således framgå vem/vilka som får fatta beslut enligt livsmedelslagstiftningen, lagen om vite etc.

Kontrollera om det kan visas att delegationsordningen använts för någon av ärendetyperna i bilaga 1 och om den i så fall följts genom att granska ett urval av olika delegationsbeslut.

Bedömning

Utan avvikelse

Administrativa sanktionsmöjligheter har delegerats till rätt nivå inom kontrollmyndigheten mot bakgrund av att besluten ska kunna fattas omedelbart vid behov, även under till exempel semesterperioder.

Avvikelse

Administrativa sanktionsmöjligheter har inte delegerats till rätt nivå inom kontrollmyndigheten mot bakgrund av att besluten ska kunna fattas omedelbart vid behov, även under till exempel semesterperioder.

---

⁴⁵ artikel 4.2.e, artikel 54.1 och artikel 55.1, med hänvisning till artikel 17.2 sista stycket i förordning (EG) nr 178/2002

⁴⁶ Artikel 4.2.e

Exempel: Beslut om omhändertagande av ett parti livsmedel som bedöms som osäkert ska kunna fattas omedelbart i anslutning till kontrolltillfället om det annars finns risk för att livsmedlet kan nå konsument. Ett beslut om förbud att t.ex. fortsätta med viss verksamhet vid en livsmedelsanläggning kan inte fattas omedelbart.

Allvarlig avvikelse

Avsaknad av tydlig delegation har inneburit att nämnden inte vidtagit sådana åtgärder vid bristande efterlevnad som rimligen krävts.

6.1.3 Jäv/opartiskhet/intressekonflikt

Krav

De behöriga myndigheterna ska se till att det inte föreligger någon intressekonflikt för den personal som utför den offentliga kontrollen⁴⁷ samt att myndigheten ska säkerställa den offentliga kontrollens opartiskhet, kvalitet och enhetlighet på alla nivåer⁴⁸.

Märk väl att det i kontrollförordningen görs en viss distinktion mellan myndigheten i sin helhet (opartiskhet) och personalen (intressekonflikt).

Verifiering

Sök bevis för att nämnden aktivt arbetar med frågor om opartiskhet och intressekonflikter.

Då regler kring bisysslor finns i annan lagstiftning än kontrollförordningen bör det vid denna revision enbart bedömas om nämnden på ett ändamålsenligt sätt låtit utföra externa- eller interna revisioner eller liknande som berör området opartiskhet och bisysslor⁴⁹. Det skulle t.ex. kunna vara revisioner som utförts i enlighet med Kommunallagen⁵⁰.

Begreppet ”intressekonflikt”, som enbart berörs av kontrollförordningen och som skulle kunna råda vid en nämnd fastän jävsreglerna uppfylls, är en punkt där bedömning ska göras.

Bedömning

Utan avvikelse

Nämnden kan visa att de har ändamålsenliga rutiner som leder till att de uppfyller kraven om bisysslor och jäv/opartiskhet.

Exempel: Nämnden låter utföra extern- eller internrevision inom områdena bisysslor och jäv/opartiskhet. Revisionsrapporterna påtalar inga avvikelser från gällande krav.

---

⁴⁷ Artikel 4.2.b

⁴⁸ Artikel 4.4

⁴⁹ 7 § Lagen (1994:260) om offentlig anställning

⁵⁰ Se kap 9 Kommunallagen (SFS 1991:900)

Nämnden kan visa att den har ändamålsenliga rutiner för att undvika intressekonflikt.

Exempel: En nämndledamot är också livsmedelsföretagare i kommunen. Nämnden uppfyller jävsreglerna, t.ex. genom att ledamoten inte deltar när livsmedelsärenden är på dagordningen. Personalen står inte i någon slags jävsituation till nämndledamoten. Dock finns en intressekonflikt när personalen ska utföra kontrollen på ledamotens livsmedelsanläggning. Nämnden har därför låtit ta fram särskilda rutiner som innebär att den egna personalen som utför kontrollen inte utsätts för intressekonflikt. Det kan t.ex. vara genom att bemyndiga en annan kontrollmyndighet att utföra kontrollen på det berörda kontrollobjektet. Ett annat exempel på intressekonflikt som skulle kunna uppstå är om t.ex. en chefs eller annan personals närstående har en livsmedelsanläggning i kommunen.

Nämnden kan inte visa att den har ändamålsenliga rutiner för att undvika intressekonflikt. Nämnden kan dock påvisa att en sådan situation inte skulle kunna uppstå på myndigheten.

Exempel: Nämnden kan visa att den har rutiner som gör att en intressekonflikt inte skulle kunna uppstå. Det skulle kunna vara en rutin där ledamöterna får uppgifter om de på något sätt är involverade i någon livsmedelsverksamhet i kommunen. Detta sker inför varje mandatperiod eller när en ny ledamot träder in under mandatperioden. Nämnden kan därför visa att andra rutiner inte behövs, eftersom den kunnat konstatera att inga intressekonflikter föreligger.

Avvikelse

Nämnden kan visa att det idag inte råder jävsförhållanden/intressekonflikt. Dock saknas rutin som säkerställer att nämnden fortsättningsvis uppfyller kraven om bisysslor och jäv/opartiskhet.

Nämnden kan visa att den har rutiner som leder till att den uppfyller kraven om bisysslor och jäv/opartiskhet. Rutinerna är dock inte ändamålsenliga.

Exempel: Revisionsrapporterna påtalar avvikelser från gällande krav och nämnden har inte vidtagit åtgärder för att komma till rätta med avvikelserna.

Allvarlig avvikelse

Nämnden kan inte visa att de har ändamålsenliga rutiner som leder till att de uppfyller kraven om bisysslor och jäv/opartiskhet.

Exempel: Nämnden kan inte visa att den låter utföra extern- eller internrevision inom områdena bisysslor och jäv/opartiskhet.

Nämnden kan inte visa att den har ändamålsenliga rutiner för att undvika intressekonflikt, trots att det skulle kunna föreligga en sådan situation inom myndigheten.

Exempel: En nämndledamot är också livsmedelsföretagare i kommunen. Nämnden har inte vidtagit några särskilda rutiner för att undvika intressekonflikt för den personal som utför kontrollen.

6.1.4 Finansiering

Krav

Medlemsstaterna ska se till att finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla nödvändig personal och andra resurser för offentlig kontroll⁵¹. I Sverige sker detta genom att livsmedelsföretagarna betalar en årlig kontrollavgift⁵². De avgifter som tas ut av livsmedelsföretagarna får inte vara högre än de ansvariga behöriga myndigheternas kostnader⁵³.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har tagit ut avgifter som motsvarar kostnaden för att täcka den offentliga kontrollen. Det kan göras genom att kontrollera hur stort deras kontrollbehov är samt nämndens beräkningar för framtagning av timtaxan. Se även kapitel 3.2.1-3.2.3.

Kontrollbehovet ska vara baserat på en beräkning av behovet vid varje enskild anläggning. Behovet ska vara riskbaserat. Detta innebär att nämnden behöver beräkna kontrollbehovet för varje enskild anläggning. Nämnden behöver också beräkna timkostnad för offentlig kontroll.

Till hjälp för beräkning av timkostnad har Sveriges kommuner och landsting tagit fram underlag för taxesättning inom livsmedelskontrollen.

Bedömning

Utan avvikelser

Nämnden kan visa att avgifterna ger intäkter som överensstämmer med de faktiska kostnader den har för kontrollen och att kontrollbehovet har baserats på t.ex. Livsmedelsverkets vägledning ”Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter” eller på någon annan, av nämnden beslutad, metod för riskklassificering.

Det framgår att timtaxan är baserad på personalens totala kostnad (kontroll, rådgivning, utbildning, ”kontorskostnader”, provtagning/analyser, löner, bilersättning m.m.) minus ett avdrag på X % för sådan verksamhet som inte är

---

⁵¹ Artikel 26

⁵² 3 § Förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel

⁵³ Artikel 27.4.a

kontroll. Nämnden ska då kunna visa relevant underlag som styrker att avdraget motsvarar de kostnader som inte ska vara avgiftsfinansierade.

Avvikelse

Beslutad taxa är baserad på nämndens totala kostnad minus en schablon, utan att det går att belägga att schablonen är relevant.

Allvarlig avvikelse

Beslut om timtaxa har inte stöd i livsmedelslagstiftningen.

Exempel: Nämnden/kommunfullmäktige har beslutat om en sänkt avgift på exv. 10 % enbart i syfte att t.ex. sänka kostnaderna för livsmedelsföretagarna. Avgiftsintäkterna överensstämmer således inte med de faktiska kostnaderna för kontrollen.

Beslut om timtaxa medför intäkter som är högre än nämndens kostnader för kontrollen.

Nämnden har inga möjligheter att använda avgiftsintäkterna nästföljande budgetperiod.

Exempel: Nämnden har beslutat att utföra planerad kontroll vartannat år vid vissa anläggningar (t.ex. butiker med enbart förpackade livsmedel). Avgifter som tagits ut 2008 och som var tänkta att användas för kontroll av dessa anläggningar 2009 kan inte nyttjas, eftersom kommunen inte tillåter att pengar förs över till nästkommande budgetperiod. Detta leder följaktligen till att dessa kontroller inte kan utföras.

6.1.5 Utrustning/utrymmen

Krav

Myndigheten ska se till att den har lämpliga utrymmen och utrustning, så att personalen kan utföra den offentliga kontrollen ändamålsenligt och effektivt⁵⁴.

Verifiering

Kontrollera att nämnden har tillgång till:

- utrymmen för förvaring av livsmedelsprover,
- utrymme för förvaring av omhändertagna livsmedel och
- lämpliga skyddskläder i tillräckligt antal.

Bedömning

Utan avvikelse

Nämnden har tillgång till utrymmen för förvaring av livsmedelsprover⁵⁵ eller kan på annat sätt visa att detta behov inte finns. Nämnden har tillgång till utrymmen för förvaring av omhändertagna livsmedel.

⁵⁴ Artikel 4.2.d

⁵⁵ Se vägledning ”Offentlig kontroll av livsmedel”, kap 8.3.1

Nämnden har tillgång till lämpliga skyddskläder i tillräckligt antal.

Exempel: Nämnden har för ändamålet lämpliga kyl- och frysutrymmen för förvaring av tagna livsmedelsprover och dessa används enbart för detta ändamål, alternativt att nämnden kan visa att behov av dessa utrymmen inte finns, eftersom de har sådana avtal med t.ex. laboratorier, som innebär att behov av förvaring hos myndigheten saknas.

Exempel: Lämpligt utrymme för förvaring av omhändertagna livsmedel finns alternativt att nämnden har avtal eller liknande med t.ex. ett företag gällande förvaring av sådana livsmedel. Nämnden har också rutiner/instruktioner som visar att nämnden försäkras sig om att utrymmen som ska nyttjas för detta ändamål uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen.

Exempel: Om skyddskläder som används blir förorenade eller på annat sätt obrukbara ska detta inte innebära att nämnden inte kan utföra ändamålsenlig kontroll. Det vill säga, det ska finnas ombyte så att kontroll kan ske vid varje givet tillfälle.

Avvikelse

Kyl- och frysutrymmen för förvaring av uttagna livsmedelsprov är inte lämpliga för ändamålet och nämnden kan inte visa att dessa utrymmen inte behövs.

Nämnden saknar tillräckligt antal uppsättningar skyddskläder.

Exempel: Nämnden använder samma kyl- och frysutrymmen som finns tillgängliga för t.ex. personalens lunchlådor i personalrummet. Nämnden kan inte heller visa att de genom avtal med t.ex. företag som utför laboratorietjänster kan få skyndsamt hämtning av uttagna prover vid alla givna tillfällen.

Exempel: Nämnden måste vänta till nästa dag eller senare för att kunna utföra offentlig livsmedelskontroll på grund av för få uppsättningar skyddskläder.

Allvarlig avvikelse

Det saknas tillgång till lämpliga kyl- och frysutrymmen hos myndigheten för förvaring av uttagna livsmedelsprov fastän det finns ett faktiskt behov.

Lämpliga utrymmen för förvaring av omhändertagna livsmedel eller avtal om förvaring i kyl- o frysutrymmen på annat ställe än hos myndigheten saknas.

6.1.6 Provtagnings- och laborierkapacitet

Krav

Nämnden ska se till att den har, eller har tillgång till, lämplig laborierkapacitet för provtagning och tillräcklig stor, för ändamålet väl kvalificerad och erfaren

personalstyrka, så att offentliga kontroller och därmed förbundna uppgifter kan utföras ändamålsenligt och effektivt⁵⁶.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har tillgång till:

- tillräcklig laboratoriekapacitet (se Livsmedelsverkets vägledning ”Upphandling av analystjänster för offentlig kontroll av livsmedel och för föreskriven regelbunden kontroll av dricksvatten”),
- lämpligt antal uppsättningar av provtagningsutrustning och
- lämplig mätutrustning, till exempel termometrar.

Bedömning

Utan avvikelser

Nämnden förfogar över lämplig laboratoriekapacitet.

Nämnden har tillgång till ett lämpligt antal uppsättningar av provtagningsutrustning.

Nämnden har tillgång till lämplig mätutrustning och kan visa att utrustningens funktion kontrolleras regelbundet samt att dessa kontroller är dokumenterade.

Exempel: Nämnden har eget ackrediterat laboratorium eller avtal med sådant. Ett eventuellt avtal är i lämpliga delar baserat på Livsmedelsverkets vägledning ”Upphandling av analystjänster för offentlig kontroll av livsmedel och för föreskriven regelbunden kontroll av dricksvatten”.

Exempel: Nämnden förfogar över ett tillräckligt antal uppsättningar av provtagningsutrustning (transportlådor, provtagningsburkar, kylklampar etc.), så att provtagning kan ske snarast möjligt vid misstänkta matförgiftningar eller liknande händelser.

Exempel: Nämnden förfogar över en spårbart kalibrerad kontrolltermometer som inte används i fält samt brukstermometrar i tillräckligt antal. Brukstermometrarna är med insticksgivare eller med jämförbar teknik och eventuella IRtermometrar används enbart som ett komplement i kontrollen. Nämnden har ändamålsenliga rutiner/instruktioner för kalibrering och kontroll av utrustningen. Dokumentation finns över regelbundet utförda kalibreringar och egna kontroller⁵⁷. En spårbart kalibrerad kontrolltermometer kan eventuellt saknas, men nämnden kan visa dokumentation på ändamålsenliga kalibreringar/kontroller av brukstermometrarna.

---

⁵⁶ Artikel 4.2.c

⁵⁷ Se Livsmedelsverkets information på livsteck.net om ”Temperaturkontroll av termometrar”

Avvikelse

Nämnden kan inte visa att provtagnings- och analysmetoder⁵⁸ uppfyller föreskrivna krav med hänsyn till de verksamhetstyper som ligger under nämndens kontrollansvar.

Det saknas tillräckligt antal termometrar för att kunna bedriva ändamålsenlig och effektiv kontroll.

Temperaturkontroller sker enbart med IR-termometrar.

Dokumentationen av kontrollen av brukstermometrarna är inte ändamålsenlig.

Allvarlig avvikelse

Nämnden saknar laboratoriekapacitet. Genomförda analyser uppfyller inte föreskrivna kvalitetskrav.

Nämnden har inte tillräckligt med provtagningsutrustning.

Nämnden har inte tillgång till kontrollerade termometrar.

6.1.7 Dokumenterade rutiner

Krav

Nämnden ska ha dokumenterade, rutiner⁵⁹ för genomförande av offentlig kontroll .

Verifiering

Sök bevis för att nämnden beslutat om vilka dokumenterade rutiner som ska ligga till grund för dess offentliga kontroll.

Här avses till exempel beskrivning av personalens uppgifter, ansvar och skyldigheter; provtagningsrutiner, kontrollmetoder och kontrollteknik, tolkning av resultat och därav följande beslut; åtgärder som ska vidtas till följd av offentlig kontroll. I den utsträckning nämnden beslutat genomföra offentlig kontroll i enlighet med Livsmedelsverkets vägledning bör dessa anses uppfylla kravet på dokumenterad rutin.

Vilka ställningstaganden har nämnden gjort vad gäller åtgärdsalternativ vid uppföljning av bristande efterlevnad⁶⁰? Innebär dessa att nämnden vidtar administrativa sanktioner vid allvarliga avvikelser eller om det vid uppföljning visar sig att inga eller otillräckliga korrigerande åtgärder har vidtagits? Tar

---

⁵⁸ Artikel 11. Se kommissionens vägledning till mikrobiologisk provtagning i offentlig kontroll och Livsmedelsverkets vägledning ”Upphandling av analystjänster för offentlig kontroll av livsmedel och för föreskriven regelbunden kontroll av dricksvatten”, ”Livsmedelsprovtagning i offentlig kontroll och mikrobiologisk bedömning av livsmedelsprov” och ”Offentlig kontroll av livsmedelsanläggningar”

⁵⁹ Bilaga II kapitel II med hänvisning till artikel 8.1

⁶⁰ Se vägledning ”Sanktioner i livsmedelslagstiftningen”, del II, kap 5.1.

instruktionerna hänsyn till den bristande efterlevnadens art och om företaget tidigare har visat prov på bristande efterlevnad vid beslut om administrativa sanktioner? Vilka ställningstaganden har nämnden gjort vad gäller kraven på tillämpning av HACCP-principerna⁶¹?

Bedömning

Avvikelse

Nämnden har mindre brister i dokumenterade rutiner inom föreskrivna ämnesområden⁶².

Allvarlig avvikelse

Nämnden saknar, eller har i stora delar ofullständiga, dokumenterade rutiner för föreskrivet ämnesområde (t.ex. åtgärd vid bristande efterlevnad, provtagningsrutiner och tolkning av provtagnings- och kontrollresultat).

6.1.8 Anläggningsregister

Krav

Myndigheterna ska upprätthålla en aktuell förteckning över de livsmedelsföretagare som har registrerats eller blivit godkända⁶³.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har en aktuell förteckning över samtliga anläggningar under dess kontrollansvar.

Åtminstone när nämnden har kontrollansvar över anläggningar som ska tilldelas anläggningsnummer bör nämndens rutiner omfatta anmälan/avanmälan av dessa till Livsmedelsverket.

Bedömning

Utan avvikelse

Nämnden kan visa att alla livsmedelsanläggningar där kontroll ska bedrivas finns med i registret.

Avvikelse

Nämnden kan visa att alla livsmedelsanläggningar där kontroll ska bedrivas finns med i registret, men saknar eller har bristfälliga rutiner som säkerställer att registret hålls uppdaterat.

Allvarlig avvikelse

Nämnden kan inte visa att alla livsmedelsanläggningar där kontroll ska bedrivas finns med i registret.

---

⁶¹ Se vägledning ”Införande av HACCP”.

⁶² Med hänvisning till bilaga II kapitel II.

⁶³ Artikel 31.1.b och 31.2.f

6.2 Genomförande och uppföljning

6.2.1 Planering av offentlig kontroll

6.2.1.1 Planeringsunderlag

Krav

Nämnden har tillräckligt underlag för att kunna göra en behovsinventering som underlag till en plan för genomförande av ändamålsenlig och effektiv offentlig kontroll⁶⁴.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har tillräckligt underlag för att kunna planera för riskbaserad, regelbunden och tillräcklig, effektiv och ändamålsenlig offentlig kontroll.

Genom anläggningsregistret (se 6.1.8) ska nämnden ha information om antalet anläggningar under nämndens kontrollansvar. För att planera för en tillräcklig och riskbaserad kontroll ska nämnden också ha underlag för bedömning av kontrollbehovet av de enskilda anläggningarna – typ av verksamhet, storlek, eventuella känsliga konsumentgrupper och erfarenheter av tidigare efterlevnad av lagstiftningen. Se också avsnittet 3.3.1 "Behovsinventering".

Bedömning

Utan avvikelser

Nämnden har tillgång till tillräckligt underlag.

Exempel: Nämnden har information om enskilda anläggningar som motsvarar Livsmedelsverkets vägledning "Riskklassificering av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter".

Avvikelse

Underlaget för planering är bristfälligt i fråga om erfarenhet och indelning i riskklasser.

Exempel: Nämnden saknar ändamålsenlig rutin för att beakta erfarenhet av enskilda anläggningar, vilket innebär att nämnden inte tar hänsyn till denna vid planeringen.

Allvarlig avvikelse

Nämnden saknar tillgång till sådant underlag som krävs för att kunna ta hänsyn till risker och erfarenheter.

---

⁶⁴ Artikel 3 och artikel 4.2.a

6.2.1.2 Verksamhetsplan

Krav

Nämnden säkerställer genom en verksamhetsplan att riskbaserad kontroll genomförs regelbundet och tillräckligt ofta vid samtliga anläggningar med hänsyn till risk och erfarenhet.

Verifiering

Kontrollera att kontrollbehovet är riskbaserat, t.ex. genom att göra stickprovskontroller av ett visst antal livsmedelsanläggningar för att utröna om nämnden har kommit fram till en rimlig kontrolltid för respektive anläggning.

Sök bevis för att planen innebär att tilldelad kontrolltid används så att samtliga anläggningar kontrolleras regelbundet.

Har nämnden gjort en rimlig prioritering vad gäller godkännandeprocessen av anläggningar som hade livsmedelsverksamhet före den 1 januari 2006? Har man prioriterat anläggningar som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004?

Bedömning

Avvikelse

Verksamhetsplanen uppfyller kraven på riskbaserad och tillräcklig kontroll, men säkerställer inte regelbunden kontroll för samtliga anläggningar.

Nämnden har tilldelat anläggningarna en rimlig kontrolltid baserad på risker och erfarenhet, men saknar plan för hur tiden ska användas.

Se exempel under kapitel 3.3.2.

Allvarlig avvikelse

Nämndens verksamhetsplan uppfyller inte kontrollförordningens mål.

Nämnden tar inte tillräcklig hänsyn till risker och erfarenheter i sin planering.

En allvarlig avvikelse under 6.2.1.1 innebär en allvarlig avvikelse även här. Denna bedömning görs även då underlag finns, men inte utnyttjas vid planeringen.

6.2.2 Genomförande av offentlig kontroll

Krav

Nämnden genomför riskbaserad kontroll regelbundet och så ofta att kontrollförordningens mål uppnås⁶⁵.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden genomför riskbaserad offentlig kontroll i enlighet med en verksamhetsplan.

---

⁶⁵ Artikel 3

Följs verksamhetsplanen? Är livsmedelsproduktionen/-hanteringen vid anläggningar under nämndens kontrollansvar säker och redlig?

Bedömningen kan grundas på genomgång av kontrollrapporter och beslutade åtgärder, intervjuer av personal eller genom kontroll⁶⁶ av en anläggning under nämndens kontrollansvar, för att bedöma i vilken utsträckning nämnden försäkrat sig om att den berörde företagaren följer gällande, relevanta regler och att livsmedelsproduktionen/-hanteringen är säker och redlig.

Bedömning

Avvikelse

Kontrollen utförs inte i enlighet med verksamhetsplanen, men bedöms i väsentliga delar vara riskbaserad och uppfylla kravet på regelbundenhet. Kontrollförordningens mål uppnås i väsentliga delar.

Allvarlig avvikelse

Kontrollen utförs inte i enlighet med verksamhetsplan och uppfyller inte kontrollförordningens mål.

6.2.3 Enhetlig kontroll

Krav

Nämnden ska säkerställa den offentliga kontrollens kvalitet och enhetlighet på alla nivåer⁶⁷.

Verifiering

Sök bevis för att den offentliga kontrollen utförs i enlighet med nämndens rutiner och instruktioner.

Bedrivs kontrollen i enlighet med nämndens rutiner? Vidtas åtgärder enligt nämndens rutiner vid konstaterad bristande efterlevnad hos företagare? Följs nämndens rutiner för val av kontrollmetod och bedömning av analysvar?

Bedömning

Avvikelse

Offentlig kontroll bedrivs inte enligt nämndens skriftliga instruktioner, men kontrollen bedöms ändå i väsentliga delar uppfylla kravet på enhetlighet.

Allvarlig avvikelse

Offentlig kontroll bedrivs inte enligt nämndens skriftliga instruktioner och bedöms inte uppfylla kravet på enhetlighet.

---

⁶⁶ Denna typ av uppföljningar sker för närvarande inom ramen för Livsmedelsverkets normerande kontroll.

⁶⁷ Artikel 4.4

6.2.4 Uppföljning av offentlig kontroll

Krav

Nämnden har inrättat rutiner för att kontrollera att dess offentliga kontroll är effektiv, ser till att åtgärder vidtas vid behov och att föreskrivna rutiner hålls uppdaterade⁶⁸.

Verifiering

Sök bevis för att nämnden har en fungerande verksamhetsuppföljning⁶⁹ och vidtar ändamålsenliga åtgärder i enlighet med verksamhetsuppföljningen.

Genomför nämnden planerad, regelbunden uppföljning mot mål/indikatorer som återspeglar verksamhetsplanen och i förlängningen kontrollförordningens och den fleråriga nationella kontrollplanens mål? Drar nämnden rimliga slutsatser och vidtar eventuella åtgärder för att komma till rätta med eventuella problem?

Bedömning

Avvikelse

Uppföljningen omfattar inte all offentlig kontroll.

Det är oklart om valda mål/indikatorer ger ett tillräckligt underlag för nämndens analys av om den offentliga kontrollen är effektiv.

Nämnden har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med brister som kommit fram vid utvärderingen.

Allvarlig avvikelse

Nämnden följer inte upp den offentliga kontrollens effektivitet. (Denna värdering är även aktuell om enskilda tjänstemän/förvaltningen utför någon form av verksamhetsuppföljning utan att nämnden, i egenskap av utsedd myndighet, tar del av denna.)

Nämnden följer upp den offentliga kontrollen, men vidtar inte åtgärder för att komma till rätta med brister som kommit fram vid utvärderingen och som innebär att kontrollförordningens mål inte uppfylls.

6.3 Insyn/sekretess/”förvaltningsrätt”

6.3.1 Kontrollrapporter

Krav

Nämnden upprättar kontrollrapporter vid offentlig kontroll. Dessa ska innehålla en beskrivning av syftet med den offentliga kontrollen, vilken kontrollmetod som har tillämpats, resultaten av den offentliga kontrollen och i förekommande fall vilka

---

⁶⁸ Artikel 8.3

⁶⁹ Se Viktiga begrepp

åtgärder som ska vidtas av den berörda företagaren⁷⁰. *Med hänvisning till svensk förvaltningsrätt tas formkrav på beslut upp i nedanstående punkt.*

Verifiering

Sök bevis för att nämnden upprättar rapporter över utförd offentlig kontroll.
Sök bevis för att nämnden ställer krav på åtgärder i form av föreläggande, beslut eller liknande.

Bedömning

Avvikelse

Nämnden upprättar rapporter vid offentlig kontroll, men rapporterna innehåller inte samtliga föreskrivna uppgifter.

Allvarlig avvikelse

Nämnden ställer inte krav på åtgärder för att komma till rätta med konstaterade avvikelser.

6.3.2 Beslut

Krav

Beslut som fattas med anledning av konstaterad bristande efterlevnad uppfyller förvaltningsrättens krav⁷¹.

Verifiering

Sök bevis för att de beslut nämnden fattar för att åstadkomma rättelse vid bristande efterlevnad uppfyller förvaltningsrättens krav. (Besluten ska vara lagliga, tydliga, kommunicerade och, i fråga om förelägganden och liknande, tidsatta.)

Bedömning

Avvikelse

Fattade beslut har laglig grund, men är otydligt formulerade.

Allvarlig avvikelse

Fattade beslut uppfyller inte förvaltningsrättens krav, till exempel bristande kommunikering.

6.3.3 Insyn

Krav

Nämnden säkerställer en hög grad av insyn när den bedriver sin verksamhet⁷² med hänsyn tagen till eventuella krav på sekretess.

---

⁷⁰ Artikel 9

⁷¹ Bl.a. artikel 54.3 och Förvaltningslagen

⁷² Artikel 7

Verifiering

Sök bevis för att nämnden säkerställer allmänhetens tillgång till information om nämndens kontrollverksamhet och dess effektivitet.

Bedömning

Avvikelse

Allmänheten har tillgång till information om nämndens kontrollverksamhet, men inte kontrollens effektivitet.

Allvarlig avvikelse

Allmänheten har inte tillgång till information om nämndens kontrollverksamhet eller kontrollens effektivitet.

Nämnden uppfyller inte tryckfrihetsförordningens krav på allmänna handlingars offentlighet. *Eftersom kommunrevisionen inte omfattas av tryckfrihetsförordningen är denna bedömning sannolikt relevant i de fall annan revision av nämnden påpekat detta.*

Åtgärder som en kontrollmyndighet ska kunna vidta för att se till att en livsmedelsföretagare avhjälp situationen.

Åtgärderna kan enligt artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004 omfatta att myndigheten:

- föreskriver sanering eller andra åtgärder som anses vara nödvändiga för att se till att livsmedel är säkra eller att livsmedelslagstiftningen följs,
- begränsar eller förbjuder utsläppande på marknaden och import eller export av livsmedel,
- övervakar och, vid behov, beordrar att livsmedel återkallas, dras tillbaka från marknaden och/eller destrueras,
- ger tillstånd till att livsmedel används för andra ändamål än dem som de ursprungligen var avsedda för,
- tillfälligt avbryter driften av eller stänger hela eller delar av det berörda företaget under en lämplig tidsperiod,
- tillfälligt eller permanent återkallar anläggningens godkännande,
- beslutar om åtgärder efter offentlig kontroll av livsmedel från tredje länder enligt artikel 19,
- beslutar om andra åtgärder som den behöriga myndigheten anser vara motiverade.

I livsmedelslagen (2006:804) finns kompletterande bestämmelser som ger myndigheten möjligheter att agera.

Kontrollmyndigheten får enligt lagen:

- meddela förelägganden och förbud (22 §),
- förena förelägganden och förbud med vite (23 §),
- omhänderta en vara som släppts ut på marknaden eller uppenbart är avsedd att släppas ut på marknaden i strid med 10 § i lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen (24 § första stycket 1 punkten),
- omhänderta varor som avses med ett föreläggande eller förbud enligt 22 §, om föreläggandet eller förbudet inte följs (24 § första stycket 2 punkten) och låta destruera omhändertagna varor (24 § andra och tredje stycket).